

Melagystės mažos

I. Kodėl žmonės meluoja? Dažniausiai jie taip bando apsaugoti save, rečiau - kitus. Apsaugoti nuo tiesos, kuri gali būti karti, skaudi, negailestinga, triuškinanti. Nors melas laikomas nuodėme, kažkodėl tikimasi, kad Dievui ir rūstiems anapusinio pasaulio teisėjams ji nepasirodys tokia baisi kaip žudymas ar vogimas. Melui pateisinti prisigalvota visokių lengvinančių epitetų: baltas, nekaltas, šventas. Melagiai netgi turi savo šventę, Balandžio 1 - ają, tačiau tuo negali pasigirti nei svetimoteriautojai, svetimvyriautojos, nei tie, kurie mini Viešpaties vardą be reikalo.

II. <...>Tibetiečiai nurodo du šios nuodėmės lygmenis : kasdieninį ir melavimą apie dvasinius savo laimėjimus. Pirmajam priskiriamas išsisukinėjimas, veidmainiavimas, apgaudinėjimas, kai kurios pagyrūniškos rūšys ir tiesos nutylėjimas. Antrasis lygmuo galėtų būti vadinamas tiesiog „fantazavimu“, bet karmos požiūriu tokios fantazijos labai brangiai kainuoja.

III. Dar blogiau, jei apie dvasinius dalykus meluojama patiems sau. Daugybė žmonių tiesiog įstringa saviapgaulėje, vidiniame komformizme, kai bijoma pažvelgti ir į savo sielos, ir į didžiųjų būties slėpinių gelmes. Kitų drąsa juos trikdo ir erzina, todėl vadinamieji „teisuoliai“, tie, kas „be nuodėmės“, visada pasiryžę klystantįjį užmėtyti akmenimis ar sviesti žaibų ryšėlį į raganos laužą. Jie niekada savimi neabejoja ir mano, kad jau yra užsitikrinę amžiną vietą Dangaus karalystėje, prie kurios vartų sužinos, kad visą gyvenimą melavo.

IV. <...>Ar verta meluoti? O kalbėti tiesą? Juk Oskaras Wilde'as perspėjo: „Jei sakysi teisybę, anksčiau ar vėliau įkliūsi“. Gyvenimas visuomenėje visada parentas didesniu ar mažesniu melu. Išlikti absoliučiai ištikimam įmanoma nebent dykumoje, kalnuose, atsiskyrėlio celėje, nes beprasmiška meluoti smėliui, akmenims, uoloms, gyvatėms, driežams, dangui, keturioms uždarams sienoms. Jie ne tik nieko neklausinėja, bet yra tobulai abejingi kito buvimui.

V. Kai esi tarp žmonių, viskas daug kebliau. Mimikrija, arba gebėjimas prisitaikyti, reikalauja aukų, ir dažniausiai aukojamas tiesos sakymas. Bendraujant nuolat tenka kai ką nutylėti, nuslėpti, kai ką pridėti, pagražinti, papasakoti ne iki galo arba ne nuo pradžių, vaidinti tą rolę, kurios reikalauja pašnekovas, ar kurti tokį amplua, kokių pats nori prieš jį pasirodyti. Populiarūs žurnalai, karjeros darymo ar priešingų lyčių tarpusavio santykių vadovėliai pilni receptų, kurie yra ne kas kita, kaip „nekaltas“, arba „baltas“, melas. Beje, jie visi naiviai įspėja, kaip pažinti melagi: šis vengia žiūrėti į akis, kalbėdamas vis pasičiupinėja nosį arba tampo ausies lezgelį.

VI. Tarp žmonių vis labiau įsigali santykiai, kuriuose beveik nebėra vietos atvirumui, taigi ir tiesos sakymui. Patogiausias ir populiariausias tampa ironiškas ar sarkastiškas kalbėjimas, kuriame jei ir prasišviečia gelminės tiesos blyksniai, visada galima apsimesti, kad tai - ne ji, o tik pokštas, pašmaikštavimas, niekuo neįsipareigojantis kalambūras. Lygiai tokie patys yra ir nūnai „atviravimu“ vadinami pašnekėsiai TV laidose ir bulvariniuose žurnaluose, nors su tikroju atvirumu jie mažiausiai susiję, nes „atvirautojas“ dangstosi kauke arba ištisu jų rinkiniu. Nė negali būti kitaip, nes patekusieji į žiniasklaidos dėmesį nuolatos yra lyg po padidinamuoju stiklu. Žurnalistai reikalauja, kad aukos be jokių skrupulų atlapotų duris į miegamąjį, vonios kambarį, sielą, kad visa tai atvertų iš karto, ir tarp visko padeda lygybės ženklą.

VII. Anaipol nesistengiu įrodyti, kad gyvename totalaus melo atmosferoje. Tai, kas mus supa, veikia yra melo ir tiesos mišinys - nei juoda, nei balta, nei šilta, nei šalta, o drungna, - o tai, kas, anot apaštalo Pauliaus, yra išspjaunama.

Pagal J. Ivanauskaitę

1. Nusakykite pagrindinę teksto temą ir problemą. (2 taškai)

2. Kokiomis priemonėmis žmonės bando pateisinti melą? Kaip manote, kodėl? (3 taškai)

3. Kaip susietumėte Jurgą Ivanauskaitę su jos tekste minimais tibetiečiais? (1 taškas)

4. Kodėl žmonės linkę meluoti sau patiems? Ar tai turi prasmės? (2 taškai)

5. Kaip suprantate Oskaro Wilde'o mintį: „Jei sakysi tiesą anksčiau ar vėliau įkliūsi“? (1 taškas)

6. Kodėl autorė sako, kad „gyvenimas visuomenėje visada paremtas didesniu ar mažesniu melu“? (1 taškas)

7. Įvardykite tekste pateiktas melo priežastis. (2 taškai)

8. Ką bendro su melu turi „atviravimu vadinami pašnekesiai TV laidose ir bulvariniuose žurnaluose“? (2 taškai)

9. Kodėl „atviraujantys“ žmonės tekste vadinami aukomis? (1 taškas)

10. Ko autorė siekia tekstu: informuoti, įtikinti ar sudominti skaitytoją? Argumentuokite. (2 taškai)

11. Ką tekstui suteikia antonimai juoda - balta, šilta - šalta? (1 taškas)

12. Raskite kultūros ženklų. Juos paaiškinkite. (2 taškai)

13. Melas tekste pateisinamas ar smerkiamas? Argumentuokite. (2 taškai)

14. Parašykite 3 posakius arba patarles apie melą. (3 taškai)

15. Kuo Lietuvai yra nusipelniusi Jurga Ivanauskaitė? (3 taškai)

16. Iš visų pateiktų kūrinių, išrinkite Jurgos Ivanauskaitės. Įrašykite tik numerį.

1.,„Iš ilgesio visa tai“, 2. „Nuogi drabužiai“, 3.,„Skrendu virš labirinto“, 4.,„Mėnulio vaikai“, 5.,„Dykinėjimai“, 6.,„Kelionių alchemija“, 7.,„Miegančiųjų drugelių tvirtovė“. 8.,„Elgetaujanti saulė“, 9.,„Prarasta pažadėtoji žemė“, 10.,„Sapnų nublokšti“, 11.,„Placebas“. 12.,„Laukinės vaivorykštės“, 13.,„Agnijos magija“, 14.,„Ragana ir lietus“, 15.,„Bokštai“. 16.,„Iš kelio dulkių“, 17.,„Ištremtas Tibetas“, 18.,„Pragaro sodai“, 19.,„Rugsėjo paukščiai“. 20. „Keleivio novelės“. (5 taškai)